

במה שקורה. בכל הכפרים אצלנו באיזור, במשולש, בונים להם בתיספר, גותנים להם הכל — והם ממשכים לשנוא אותנו. לכן, הערבי זה לא רק הבעייה של החייל המצרי או הירדני, הערבי זה בעייה כל-ליתי.

אם יכלו לשחוט אותנו בארץ, הם היו עושים את זה. וזו עובדה שאין בכלל מה להתחבך עליה. ערבי שיכול להציק לנו בארץ עושה את זה. לכן, צריך את הבעייה הזו לפתור בדרך אחרת לגמרי.

ג'ורא: נכון שיש בעייה שנקראת הבעייה הערבית, בניינו לבין הערבים, בכל המרחב. אבל הבעייה שאנחנו העלינו מה היא אחרת: איך, בתור חיילים, אנחנו מרגישים את כל המצב הזה. אני חושב ש-אסור לנו לערבב את שני הדברים. משום שאם אתה חייל, אתה צריך לעשות מה שאומרים לך. אם אתה בצבא, אסור לך לחשוב ולגלוש לנושאים האלה.

אני אשאל זאת בצורה קיצונית יותר: אם אתה חייל ויש לך הוראה להרוג, תהרג או לא תהרוג?

בעכו ובירושלים. בערים קיימים חיים בי צוותא בין ערבים ויהודים.

אמיר: באמת? אולי תגיד לי מה ה"פציעתו של אחי רק שיכנעה אותי כמה חשוב השלום!"

מיקצועות של הערבים בעכו ובירושלים. (קריאה: זה לא משנה)

אמיר: אל תגיד לי זה לא משנה. אתה יודע כמה הם עובדים? אתה לא יודע. אז מכסימום הם מוכרים בחנויות, לא יותר. אתה לא יודע כמה שהם שונ"איים אותך. חלף פעם לכותל המערבי ו-תראה...

(קריאה: אתה לא ראתה...)

שמשי: אני במקרה, גרתי גם בעכו, לא שונאים. גרתי שם וחייתי במחיצת ערבים. עבדתי ליד ערבים ולמדתי ליד ערבים וידעתי מי הם, אבל לא התייחסתי אליהם כאל ערבים, אלא בדיוק כמו אל יהודים.

של גולדמן למצרים? האם זה לא בובו של סיכוי, ולוא גם הקטן ביותר, לשלום? **שרגא:** אני לא מוכן לתת לאדם ש-ישראליתו עומדת בספק לייצג אותי בישיחות עם נאצר.

יורא: גולדמן לא מייצג את העם בישראל, ובוודאי לא את הנוער.

אריה: אישית, לא איכפת לי שיסע. **שמשי:** מצד, שיסע, רק שישתדל לא להזיק לעניין הישראלי.

נועם: לדעתי, רק הפסדנו מזה שהוא לא נסע.

שרגא: לדעתי, אם לחזור רגע לנקודה הקודמת, אחת הנקודות העקרוניות בסך-סוף זו הבעייה של הערבים המקומיים בשטחים. זה שהנוער הערבי זורק רימונים ומתנדב לפתח, זה סימן שאין לו מה לעשות. קשה לדרוש מבוגר תיכון שיעבוד בתיקון כבישים. נכון שאנחנו מעלים את

"אני משוכנעת שמצבה של אם שג חייל ערבי לא שונה ממצבה של אמו של חייל שלנו!"

רמת-החיים של האוכלוסיה המקומית אך צריך לזכור שיש להתייחס גם לשיכבה המשכילה.

נועם: אני בעצם כמעט לא מכיר את הצעיר הערבי, אז איך אוכל לדרוש ממנו להתנהג אחרת כשהוא גם לא מכיר את הצעיר הישראלי?

לצעיר הערבי נראה הישראלי כאיש הסכיניקה המתקדמת, שרוצה להתפשט ולהרחיב את גבולות הארץ הציונית ולהשתמש בעריבים ככוח עבודה זול לעבודה שחורה. לא רק יכולנו להביא לתודעתו שמה שאנחנו גורמים זה לחיות בשלום, וכל מה שאנחנו עושים, כולל מדיניות הבטחון, זה בעצם בגלל החשש מפניו, פשוט מפני שאנחנו לא סומכים על דיברתו.

ג'ורא: מה שעשינו, לא עשינו מספיק.

"האם אין אנחנו זכאים למושהו?"

נועם: אולי נסכם במשהו אישי היום, עם השחרור, נראית לי בעייה נוספת, שהיא לא פחות חשובה לדעתי, וייתכן שאף מטרידה יותר. הבעייה היא: איך ניבנה את עצמנו אחרי השיחרור? אנחנו משתחררים כשחלק מאיתנו רוצה להמשיך וללמוד, חלק אחר חושב על רכישת דירה או אולי להתחתן.

והיכן אנו עומדים? מה היכולת להשיג את המימון הדרוש? הרי כדי להשיג ולרכוש דירה, ולוא גם צנועה, צריך לעבוד שש עד שמונה שנים. למימון שלוש שנות לימוד באוניברסיטה צריך לעבוד שלוש שנים.

עבדנו שלוש שנים, השקענו כל שיכולנו, כמעט את חיינו אפילו. אנו לא מבקשים פרסים, בפירוש לא. אבל מדוע לא נקבל מהמדינה את האפשרות לעבוד ולהרוויח יותר משוכאי אורח רגיל?

מדוע לא יינתן לחיילים משוחררים לקבל פטור ממס-הכנסה לתקופה שתאפשר להם להרוויח ולחסוך סכום כסף שיממן לימוד אקדמי? נראה לי כי אנחנו, החיילים המשוחררים, זכאים ולא לחלק מההקלות להן זכאי עולה חדש.

בסך הכל נתנו למדינה יותר משנתן עולה חדש.

"אם תקבל פקודה להרוג נשים וילדים — תהרוג?"

את המימון הדרוש? הרי כדי להשיג ולרכוש דירה, ולוא גם צנועה, צריך לעבוד שש עד שמונה שנים. למימון שלוש שנות לימוד באוניברסיטה צריך לעבוד שלוש שנים.

עבדנו שלוש שנים, השקענו כל שיכולנו, כמעט את חיינו אפילו. אנו לא מבקשים פרסים, בפירוש לא. אבל מדוע לא נקבל מהמדינה את האפשרות לעבוד ולהרוויח יותר משוכאי אורח רגיל?

מדוע לא יינתן לחיילים משוחררים לקבל פטור ממס-הכנסה לתקופה שתאפשר להם להרוויח ולחסוך סכום כסף שיממן לימוד אקדמי? נראה לי כי אנחנו, החיילים המשוחררים, זכאים ולא לחלק מההקלות להן זכאי עולה חדש.

בסך הכל נתנו למדינה יותר משנתן עולה חדש.

★ ★ ★

"זועזועתי מהפציעה"

נועם: יהודית, כאחותו של חייל ש-נפצע, האם שונה לרעה יחסך לעם הערבי? **יהודית:** (אחותו של שמשי) פציעתו של שמשי רק העמידה אותי במקומי. כמוכן שזועזועתי מעצם הפציעה. אך ביחסי ל-בעייה לא חל שום שינוי. להיפך, רק הועמדתי במקומי. שזועזועתי כמה חשוב השלום.

נועם: את שונאת ערבים? **יהודית:** לא, אין לי יחס כזה לערבים. אני משוכנעת שמצבה של אם של חייל ערבי לא שונה ממצב אמו של אחי.

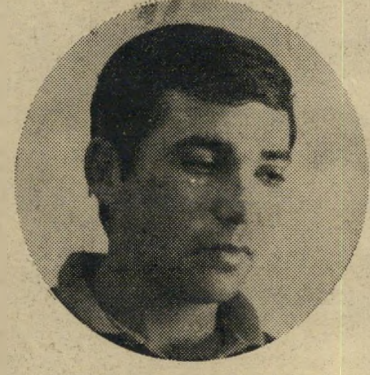
נועם: האם לדעתך שווה להחזיק את השטחים תמורת הקורבן שאנו מקריבים? **יהודית:** באשר לעניין החזרת השטחים, במידה שזה שורש הבעייה, אני מוחתרת על הכל זולת ירושלים. אך זאת

אמיר

אריה

ישי

ג'ורא

רק בבטחון מלא ובוודאות שיהיה שלום. פרט נוסף שצריך לזכור, שייתכן שאינו ברור כל-כך לכם, הגברים: איך תיראה הארץ הזאת בעוד כמה שנים, כשבכל כמה ימים ממשכים ונפצעים ונהרגים חיילים תחשבו על זה.

בעכו אין לך ערבי ויהודי, בעכו אתה חי בדיוק כמו שפה. אותו דבר. אתה לא מת מזה, ואתה לא מקבל פחות אוויר.

יש: אתה מדבר באופן כללי. תסתכל מה הילדים הערבים בחיפה עושים. מה הם עושים כשהם מגיעים לגיל 17, 18? מה הם ממשכים לעשות? הם לא מתפתחים, הם לא לומדים, הם לא ממשכים ללמוד. לא נותנים להם ללמוד. לא נותנים להם שום דבר. הם נשארים למכור, לצחצח נע-ליים, לשבת בקפה שלהם, להיות משרתים אצל היהודים.

(קריאה: בנינים)

אתה לא יודעים כמה המצב חמור. תת-עניינו, תסעו לשם! (קריאה: סוערות)

★ ★ ★

"אינני מכיר את הצעיר הערבי"

נועם: עוד בעייה: איך אנחנו מתייחסים לאי-הסכמתה של הממשלה לנסיעתו

"אני שונא אותם בגלל שהם הרגו את החברים שלי!"

הנן: בטח, אני אהרוג. תלוי... **נועם:** אני לא.

★ ★ ★

"הם יהרגו אותך!"

ג'ורא: בשביל זה במיוחד אמרו לנו בצבא שפקודות שהן כנגד המצפון שלך וכנגד המצפון שאתה חושב שהוא נכון, אתה יכול לסרב. זאת בעייה. זה דברים שקורים.

(קריאה: בנינים)

שמשי: אם הפיקוד העליון יגיע להחלטת שצריך להרוג נשים, סף וזקנים... אני לא מאמין שיגיעו לזה... וזה גם לא נראה... אבל אם זה כך, אתה תהרוג? (קריאה: בנינים)

הנן: שמע, לך לעזאזל, תראה איך ש-הילדים הקטנים שונאים אותך.

(קריאה: אז מה? קריאה: בנינים)

אמיר: דע לך דבר אחד: כל הילדים הקטנים האלה, כמה שתנסה לפתח דור חדש, עם הדיעות שלך, זה שטויות! כי זה היה ככה כל הזמן, מלחמת השיחרור, מלחמת סיני, ועכשיו. כשהם יהיו גדולים, הם ינסו להרוג אותך.

(קריאה: טע לעכו! תראה מה הולך בי-עכו)

★ ★ ★

יהודים וערבים חיים יחד וטוב

שמשי: בעכו, למשל, כבר לפחות עשר שנים, גרים יהודים וערבים יחד, והם חיים טוב. וגם בחיפה ובסביבה. והיום, אם אתה רוצה דוגמא, דווקא מאחרי המלחמה, היסטע לירושלים. שם מתנהל מיסחר יהודי-ערבי, אין כבר שום יחס מיוחד. אתה לא מתייחס אלינו כאל ערבי.

(קריאה: טע למשולש!)

אני לא מתייחס עכשיו למשולש. **ג'ורא:** במשולש אנחנו לא באים בי-מגע עם הישוב הערבי אלא רק בתור פועלים בערים. במשולש הערבים לא חיים בעיר אחת יחד עם יהודים. זה משהו אחר לגמרי. הם נמצאים כל הלילה במשולש, באים לעבוד ביום אצל בעל-הבית הערבי. זה יוצר מצב אחר. במיוחד שהמצב שלהם לא טוב כמו המצב אצל העירוניים, כמו